

klicni obrtnik in je bil po naravi proizvodnje njegov izdelek obrtnega značaja. Ze zato je pridevnik »obrtne« za oznako pri takih delih močno tvegan. Iz teh dveh označb kakor tudi iz ostalega teksta sledi, da šteje Okálová za pravo ljudsko umetnost le kmečko umetnostno proizvodnjo (neprofesionalno?), ki ima svojstveno konstantno naravo. Po takem pojmovanju in poznavanju gradiva bi ljudske plastike pred 18. stoletjem sploh ne bilo. To stališče se močno bije z mnenjem, po katerem je moč ljudsko umetnost le socialno opredeliti — ljudska umetnost je umetnost iz ljudstva in za ljudstvo v nasprotju z umetnostjo gospode. Potemtakem se časovno narava ljudske umetnosti izpreminja — edine relativne konstante so primitivnost in cenenost izdelave, to pa izvira iz pomanjkljive izobrazbe in drugih posledic neugodnega socialnega položaja. V tem okviru pa je kmečka umetnost 18. in 19. stoletja le višek in razcvet dela ljudske umetnosti.

Avtorica na več mestih uporablja pojem umetnostne kvalitete in dela po subjektivni presoji tudi vrednoti. Pri današnji, že dokaj izdelani tehniki strukturne analize bi si želeli znanstveno objektivnih ugotovitev v tej smeri.

V primeru z delom A. Güntherove pomeni knjiga E. Okálové dobrodošlo izpopolnitev faktografske narave, to pa je bil očitno tudi njen glavni namen.

Gorazd Makarovič

Objets et Mondes. La Revue du Musée de l'Homme. Tome V. Fasc. 1, 2, 3 — Paris. 1965. Str. 208.

Musée de l'Homme v Parizu izdaja tromesečno strokovno revijo, ki že z naslovom označuje svojo nalogo. V prvem ali glavnem delu revije objavljajo strokovnjaki in sodelavci muzeja razprave in daljše članke. V njih obravnavajo specialna etnološka področja iz vseh kontinentov in najpomembnejše dejavnosti humanističnih znanosti. Revija izhaja letno v štirih zvezkih, folio velikosti, ki jo ilustrirajo številne in lepe fotografije. Razen uvodnih razprav in člankov prinaša revija kroniko dela v muzeju, poročila posameznih oddelkov in razne informacije, ki lahko koristijo na področju humanistične znanosti.

Revija veliko pomeni strokovnjakom v etnološki znanosti in vsem tistim, ki se na podoben način ukvarjajo z raznim raziskovalnim delom tudi v sorodnih disciplinah.

V letu 1965 prinašajo navedene številke naslednjo vsebino. Razprava raziskovalke Solange Thierry o predstavi božanstva Manasâ v Indiji je temeljito komparativno delo, ki ne temelji samo na predstavi boginje same, temveč avtorica razpravlja tudi o legendi te boginje, njenih atributih in njenem kultu, povezanem z njeno podobo. Z obravnavo male skulpture, ki je posebnost zbirke, pridobljene za muzej leta 1965 iz okraja Goalpara v dolini Brahmputre, izvemo mnogo več, kakor bi strokovnjak pričakoval na prvi pogled.

Nič manj pomemben je članek o obdelavi govejih rogov v Tananarive na Madagaskarju. Avtorica Elie Verner obravnava to tradicionalno obrt predvsem glede na izginotje zadnjih obrtnikov te vrste umetnosti na otoku. — Robert Gessain, afriški raziskovalec, poroča o znanstvenem terenskem delu v Senegalu leta 1964 v okolici Kédougou. V tej ekipi je sodelovalo več strokovnjakov iz sorodnih disciplin in informator, afriški domačin. Etnolog v ekipi je preučeval islamsko etnijo v tem kraju. — Catherine Hervé je leta 1963-64 sodelovala v arheološki ekipi na jugu ozemlja Beludžistana v vasi Nindovari. Zbrala je mnogo etnografskih podatkov in predmetov. Predvsem poroča o značilnostih kulture teh domačinov v preteklosti in sedanosti. — Zanimiv članek je v prvem zvezku napisal tudi Jacques Millot o afriški zbirki patrov sv. Duha v Mortainu. Ocenil je, da zbirka predstavlja zelo natančno materialno kulturo na območju Konga in Gabona.

V drugem zvezku je pomembna obširna razprava o rastlini bétel v Indiji. Raziskovalec je o njej zbral izčrpno gradivo, predvsem je preučil pomen bétela v vsakdanjem življenju Indijca. V razpravi so poglavja načrtno razdeljena od

gojenja rastline, žetve, sestave čika, trgovine, umetniško izdelanega orodja in skrinjic za betelove liste in fiziopatološkega učinka na človeško telo. — Toshiro Uno in Jean d'Anual razpravljata o starodavnem japonskem športu z lokom Kyudo.

V tretjem zvezku je zanimiv uvodni članek o veri v nadnaravna bitja in čarovnem zdravljenju v Néguebu. Avtor je zbral podatke leta 1962 pri arabskem plemenu Tiyaka v Néguebu. Princip te beduinske ljudske medicine je povsem preprost: premagati demonske sile, ki lahko škodujejo človeku. — Anne Chapman precej obširno razpravlja o severnoameriških indijanskih totemskih stebrih. Avtorica razčlenjuje totemsko umetnost iz različnih vidikov. Mimo umetniškega stila, rafiniranosti in tehnike, poudarja tudi simbolični pomen stebrov. Zanimiva je povezava totemskih stebrov z indijanskim praznikom »potlač«. — Jacqueline Delange prispeva v tem zvezku krajši članek, vendar zelo pomemben, o posebni ceremonialni posodi Kudu pri Ašanti ljudstvu v Gani. Predmet je vreden posebne pozornosti po sociološki in religiozni strani v zgodovini aristokratske umetnosti Ašanti ljudstva.

Vsak zvezek zaključujejo pisma znanstvenikov, ki na ta način razpravljajo s sodelavci o znanstvenih raziskovanjih. Mimo teh so objavljena tudi razna krajša poročila in ocene strokovne literature.

Pavla Strukelj

Margaret Trowell, African Design. New York (1960). Str. 78 + ilustr. 76. 4°

V zadnjem času je na svetovnem knjižnem trgu dosegljivih več dobrih kritičnih del o afriški umetnosti. K tovrstni literaturi se je pridružila tudi knjiga avtorice Trowell.

Pisateljica, ustanoviteljica šole za afriško umetnost v mestu Makerere, je skoraj vse življenje posvetila vzgoji afriške mladine v Keniji in Ugandi. Pri pouku je svoje učence usmerjala, da so se načrtno spoznavali s celotno afriško umetnostjo, to je s fino in dekorativno ali uporabno umetnostjo. Na osnovi svojega šolskega načrta je že takrat mislila na to knjigo in zanjo zbirala gradivo. Zato jo je tudi napisala kot pregleden sumarični učbenik in v njej obravnavala predvsem risbo črnske uporabne umetnosti nasploh. V knjigi je zapovrstnost poglavij sestavila tako, da knjigo lahko koristno uporablja učenec šole za afriško umetnost, kot tisti strokovnjak, ki se kakorkoli ukvarja z raziskovanjem afriške umetnosti ali kulture sploh.

Poglavja navedenega dela obsegajo afriški kontinent južno od Sahare. Kratka in jedrnata poglavja so razporejena takole: Namen uporabne umetnosti, Stenska dekoracija, Vzorci na rogoznicah in španskih stenah, Risba na tekstilu, Okrašeni pletarski izdelki, Okraševanje z biseri, Okras na kožah in usnju, Brazgotinjanje in poslikovanje telesa, Vzorci na kalebase posodah, Ornamenti na lesu, Ornamentalno rezljanje slonovine, Krašenje kovinskih izdelkov, Risba na lončenih posodah in Motivi v afriški risbi.

Avtorica obravnava v uporabni umetnosti predvsem njeno tehnično stran. Zato upošteva material, način izdelave in orodje. Mimo tega pa so ji tudi sami motivi zelo pomembni, kajti med njimi je raziskala mnogo podobnosti in tudi različnosti med posameznimi črnskimi ljudstvi. Zbrala je predvsem gradivo, ki je sistematično urejeno in daje nazoren pregled o velikem obsegu stilizacije figur in drugih simbolov.

Na koncu knjige so na 76 straneh dodane kvalitetne in izbrane fotografije. Vsaka ima natančen opis fotografiranega primerka obravnavane umetnosti.

Pavla Strukelj

Poleksija D. Dimitrijević-Stošić: Posela u starome Beogradu, Beograd 1965. Str. 112.

V Beogradu je pred kratkim izšla knjiga, ki podaja kulturno podobo Beograda v XIX. stoletju. Delo je pisano na osnovi ustnega izročila, zbranega od še